

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošljaj-njem na dom za celo leto 3 glđ., za pol leta 1 glđ. 60 kr., za četrt leta 80 kr. — Naročnina se pošilja upravlilstvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice, št. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr.

Rokopisni se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Okrajni zastopi in njih opravila.

Naša pa še dvoje, troje drugih dežel ima okr. zastope, po drugih pa si jih niso ustvarili in izkušnje, ki smo jih pri nas z njimi doživeli, niso onih dežel ganile, da bi si še one jih ustvarile.

Čemú neki? Opravila, ki ležé okr. zastopom na ramenih, izvršé se tudi brez njih in se torej nikjer ne pogreša njih pomanjkanje. Uže postava sama ne vé za okr. zastope posebnih ali velicij opravil. Da izvolijo ude v c. kr. okr. šolski svet in kar je jako čudno, te kar za šest let v tem, ko teče njim samim doba le skozi tri leta; da oskrbujejo tiste ceste, ki ne ležé ne občini in ne državi na skrbi ter da dovolijo občinam do neke svote se zadolžiti, to je tako po večjem blizu ves njih posel.

Veliko jim ga tedaj vsekako ni. Nasledek tega pa je, da si ga iščejo posamezni zastopi. Žal, da ga ne najdejo vse kratí ali vsaj ne takega, ki se strinja z njih namenom. V področje okr. zastopa gotovo ne spada, zaupanja ali nezaupanja drž. ali dež. poslancem izreči, vendar pa je to n. pr. okr. zastop v Mariboru že storil. Tudi nemški šulverein ima šmencano malo z okrajnim zastopom dotike, vendar pa sta zastopa v Ormožu in v Marenbergu že dovolila za-nj podpore iz okrajnih denarjev.

Bolje pa so jo pogodili okr. zastopi v Slov. Gradcu, v Slov. Bistrici, v Konjicah in v Rogatecu, le-ti so osnovali okr. hranilnice ter z njimi še kolikor, toliko pomogli kmetovalcem svojih okrajev.

To je bilo od njih vse hvale vredno, to še tem boljše, ker so tako pokazali, da vedó, čemú da bi še okr. zastopi kaj bili. Edino ali v prvi vrsti gospodarstvene stvari in kolikor so z le-temi v dotiki, tudi duševne, so tisto polje, katero je okr. zastopom obdelovati.

In na tem polju bi jim dela nikoli ne manjkalo. Okrajni, kakor jih imamo mi na Malem Stajarju, niso veliki in zato so si v njih

razmere enake. Pridelki pa tudi potrebe prebivalcev so po celem okraju blizu, da tisti in v tem bi okr. zastop, v katerem sedé odlični može iz vseh koncev okraja, lahko veliko storili. Marsikje bi se pridelki še lahko vzboljšali, marsikje pa tudi lahko bolje spečali, ko bi se ljudem dobro nasvetovalo ali se jim poti odprle, po katerih bi svoje pridelke ležje ali boljše v denar spravili. Čemú okr. zastopi ne vzprejmó tega v svoje področje?

Pokažimo tu le na nekaj! Zna se, da sedanja vlada sploh in torej tudi vojno ministerstvo jemlje za državne potrebe rada blago iz domačih krajev in, kolikor je možno, iz prvih rok t. j. od pridelovalcev. To je od visoke vlade lepo pa tudi za državo samo dobro, ali v tem je sitnoba. Vlada potrebuje veliko, kmetovalci pa vsak za-se nimajo veliko ali pa ne vedó, kako bi spravili svoj pridelek vladi v roke. Na drugi strani pa tudi vlada ne more stikati po celi državi po takem blagu.

Kaj ji je početi? Ona vzprejme ponudbe enega ali večih kupcev, ki se zavežejo za neko ceno priskrbeti ji blaga, kolikor in kakor ji ga je treba. Tako ga dobode vlada v resnici na lahkem, toda za drag denar, pridelovalci pa še naj prosijo lepo take prekupce, da jim vzemó njih blago — po ceni, kakoršnja se jim poljubi.

Za izgled naj stoji nakupovanje konj za artilerijo ali za kanonirje. Takim konjem ni treba, da so najbolje vrste, vendar pa niso vsi za-nje. Vlada pové sicer na tenko, kakih da ji je treba, toda konjerejci ne dobé tega v roke ali pa se prav ne zastopijo v tem, zato ali ji ne ponudijo svojih konj ali pa če jih ji ponudijo, le-ti niso za tako rabo — obekrat jih vlada torej ne dobi od konjerejcev.

Drugače, če se okr. zastop poprime tega. Ako si napravi zapiske in to, kolikor je možno, na tenko o glavnih pridelkih svojega okraja, celo lahko opomni dotično gosposko na to, da se dobi pridelka, kakor ga vlada išče, v njegovem okraju pa tudi pridelovalcem lahko gre

na roko, da spravijo svoj pridelek vladi v roke, ne da je treba jim prepustiti ga še le prekupcu ter pomagati temu, da si napolni žepe. Stroški, ki bi okr. zastope pri tem zadeli, ne stali bi v nobeni razmeri z dobičkom, ki bi ga naklonili s tem prebivalcem in torej celemu svojemu okraju. (Konec prih.)

„Črna vojska“, nje namen in sestava.

(Dalje.)

Katera društva so podvržena črni vojski? — Meščanski in strelski kori in pa veterani; pri tem ni nobene razlike, ali taka društva že obstojé ali pa se bodo še le ustanovila. Taka društva lahko dobé posebno pravico, da se smejo korporativno vdeleževati pri črni vojski, t. j., da njihovih članov ne bodo klicali k drugim oddelkom stalne armade ali k brambovcem. Vendar pa poslednje ni, da bi moralo biti, temveč se posamični člani lahko tudi drugam kličejo. Vojaško zapovedništvo ima pač pravico ob času potrebe, recimo, da bi bila vojska z Rusom in bi v Ljubljani ne imeli nikakih vojakov, tukajšnji veteranski kor v vojno službo poklicati, ter mu izročiti vsa vojaška stražna in druga opravila. Siliti pa vojaškega zapovedništva v tem oziru nihče ne more. Če bi pa omenjeno zapovedništvo ne poklicalo društva na službo, je vsak društvenik po občeveljavnih pravilih črnovojniških zavezan zadostiti črnovojniški dolžnosti, kedar pride na vrsto njegov razred. Pa tudi, če bi bilo društvo korporativno klicano v črnovojniško službo, ta klic ne zadeva vseh članov enako. Tisti člani veteranskega in strelskega kora ki so še v rezervi ali pri brambovcih, pokličejo se tudi lahko k stalni armadi ali pa k brambovcem v vojsko. To se nam je zdelo potrebno omeniti, da rezervisti in brambovci, ki so morda člani tega ali onega društva, ne bodo mislili, da se z vstopom k temu ali onemu društvu za svojo osebo oprosté črnovojniške dolžnosti.

Kaj pa bo s tistimi veterani, ki niso nič več črni vojski podvrženi? — Mnogo je članov pri veteranih, ki imajo že več nego po 42 let in jih toraj črna vojska nič več ne veže. Taki člani bodo se morali, ko bi se društvo korporativno poklicalo pod orožje, toraj tudi podvreći dolžnosti, katera jih sicer ne veže nič več. Črnovojniške postave točka 138 govori: Taki člani veteranskih društev, ki so že nad 42 let stari, lahko tudi še na dalje člani ostanejo, ako morda zaradi človekoljubnega društvenega namena nočejo iz tistega izstopiti. Toda če se ne mislijo podvreći črnovojniški dolžnosti, tako dolgo ne smejo nositi orožja, obleke in drugih znamenj veteranskega društva, in se tudi nobenih volitev ne smejo vdeleževati ali če so pri volitvi sami kako dostojanstvo

dosegli, morajo ga odložiti za toliko časa, dokler je društvo v črnovojniški službi. Ta določila pa zadevajo le tiste veterane, ki so bili že pred objavo te postave pri veteranih. Kaj bo pa na dalje, ali se morda taki veterani ne bodo več sprejemali, ali pa se bodo morali zavezati črnovojniški dolžnosti prostovoljno podvreći se, o tem molči postava.

Ali se smejo enaka društva še ustanavljati? — Ustanovljenje novih meščanskih in strelskih korov, ki se hočejo osnovati kot črnovojniška društva, se lahko dovoli na podlagi obstoječih določil. Vendar pa bode morala dotična politična gospôška vedno pred očmi imeti, ali bo novo društvo dajalo zadosti poročstva za ohranjenje javnega miru in reda, in pa tudi, če si bode društvo v stanu omisliti orožje in drugo vojaško ropotijo, kakor jo postava zahteva.

Meščanski in strelski kori, ki se organizujejo kot črnovojniška društva, bodo se morali v bodoče pri volitvah dostojanstvenikov za društveni štab ozirati na potrebe te ali one črnovojniške kompanije. Če bi pa bilo število dostojanstvenikov večje, kakor po postavi, naj se tisti, kar jih je čez določeno število, smatrajo za „prekobrojne“. (Dalje prih.)

Gospodarske stvari.

Črešnja in nje gojenje.

Črešnja daje izmed vseh sadnih dreves največ sadja pa tudi, kjer ga je mogoče spraviti v denar, največ dobička. Nekateri kraji in nekatera posestva si ravno vsled črešenj stojé dobro ter so premožna. Vsaka vrsta črešenj se vé, da ni tako dobra in torej tudi ne nese toliko, kolikor črešnje lepših in boljših vrst. Tudi na to pride pri njih veliko, ali so trpeče in se torej le te splačuje gojiti.

V tem pa je treba na dvoje sitnob opaziti, ki jih ima gojenje črešenj. Prvo je to, da se črešenj paglavci naj raji lotijo, izlasti še, ako stojé črešnje na spaši, t. j. kraj poti. Drugo pa je potlej to, da se cepljene črešnje ne držé dolgo ter jih rada uima vkončava. Zima in mraz sta jim zakleta sovražnika.

Zoper prvo sitnobo paè ni druge pomoči, kakor šiba in pa obilo sadnega drevja. Tako se škoda vsaj bolj razdeli in še torej črešnje odleté poškodovanju. Sploh pa je treba mladino svariti pred sladkosnednostjo in ji že iz mladih nog vcepljevati spoštovanje do tujega blaga. Šiba bode pa potlej pripomogla ter svoje pri paglavcih opravila.

Da so pa cepljene črešnje tako hitro h koncu, to pride od todi da se gojé v drevsnici. V taki vzraste črešnja v malih letih že dotlej, da je že precejšnje deblo. To pa cepijo